A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2005. július 21.*

A C-231/03. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (Olaszország) a Bírósághoz 2003. május 28-án érkezett 2003. február 14-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Consorzio Aziende Metano (Coname)**

és

a **Comune di Cingia de' Botti**

között,

a **Padania Acque SpA**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans (előadó), A. Rosas, R. Silva de Lapuerta és A Borg Barthet tanácselnök, R Schintgen, S von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, G. Arestis, M. Ilešič, J. Malenovský és J. Klučka bírák,

* Az eljárás nyelve: olasz.

főtanácsnok: C. Stix-Hackl,
hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. március 1-jei tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

— a Consorzio Aziende Metano (Coname) képviseletében M. Zoppolato avvocato,

— az olasz kormány képviseletében I. M. Braguglia, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Fiengo avvocato dello Stato,

— a holland kormány képviseletében D. J. M. de Grave, meghatalmazotti minőségben,

— az osztrák kormány képviseletében M. Fruhmann, meghatalmazotti minőségben,

— a finn kormány képviseletében A. Guimaraes-Purokoski, meghatalmazotti minőségben,

— az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében X. Lewis, K. Wiedner és C. Loggi, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2005. április 12-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő.

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 43., EK 49. és EK 81. cikk értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a Consorzio Aziende Metano (a továbbiakban: Coname) a comune di Cingia de' Botti (Cingia de' Botti község) elleni eljárásban terjesztették elő, ez utóbbi által a metángáz-ellátás berendezéseinek irányítására, elosztására és karbantartására vonatkozó szolgáltatásnak a Padania Acque SpA (a továbbiakban: Padania) számára való odaítélése tárgyában.

Jogi háttér

3 A helyi önkormányzatok szervezéséről szóló, 1990. június 8-i 142. sz. törvény (legge n° 142, 8 giugno 1990, recante ordinamento delle autonomie locali) (az 1990. június 12-i 135. sz. GURI rendes melléklete, a továbbiakban: 142/1990. sz. törvény) 22. cikkének (3) bekezdése szerint egy olyan szolgáltatást, mint amilyen a metángáz-ellátás berendezéseinek irányítására, elosztására és karbantartására vonatkozó szolgáltatás, a hatóság elláthatja saját maga, azt harmadik személyeknek koncesszióba adhatja egy harmadik vállalkozás igénybevételével, vagy az említett 22. cikk

(3) bekezdésének e) pontja alapján „részvénytársaságok, vagy korlátolt felelősségű társaságok közreműködésével, amelyek elsősorban helyi köztőkével rendelkeznek, amelyet a közszolgáltatást biztosító szervezet jegyez, vagy abból részesedik, vagy amennyiben a szolgáltatás természete vagy a szolgáltatással lefedett terület kiterjedése miatt ez célszerűbbnek bizonyul, több köz- vagy magánrésztvevővel".

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

4 A Coname szerződést kötött a comune di Cingia de' Bottival az 1999. január 1-je és 2000. december 31-e közötti időszakra a metángáz-hálózat karbantartásáról, igazgatásáról és felügyeletéről.

5 Az 1999. december 30-i levelével az említett község tájékoztatta a Conamét, hogy az 1999. december 21-i döntésével a községi tanács a Padaniára bízta a metángáz-hálózat irányítását, elosztását és karbantartását a 2000. január 1-jétől 2005. december 31-ig tartó időszakra. Ez utóbbi társaság többségében köztőkéből áll, amelyben Cremona tartománynak, valamint a tartomány közel valamennyi községének részesedése van. A comune di Cingia de' Botti részesedése e társaság tőkéjének 0,97%-ára terjed ki.

6 A szóban forgó szolgáltatást a Padania részére közvetlenül ítélték oda a 142/1990. sz. törvény 22. cikke (3) bekezdésének e) pontja alapján.

7 A Coname többek között azt kéri a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy semmisítse meg az 1999. december 21-i döntést, mivel álláspontja szerint az említett szolgáltatást ajánlati felhívás alapján kellett volna odaítélni.

8 Mivel úgy vélte, hogy az előtte lévő ügy elbírálásához a Szerződés egyes rendelkezéseinek értelmezése szükséges, a Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Az [EK] 43., [EK] 49. és EK 81. cikkek, amelyek szerint tilosak a valamely tagállam állampolgárainak egy másik tagállam területén történő szabad letelepedésére vonatkozó, valamint a tagállamok állampolgárai tekintetében a Közösségen belüli szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó korlátozások, továbbá azok a társasági és kereskedelmi gyakorlatok, amelyek alkalmasak a versenynek az Európai Unión belüli megakadályozására, korlátozására vagy torzítására, kizárják-e a gázellátás közszolgáltatásnak olyan vállalkozás részére történő közvetlen, azaz ajánlati felhívás nélküli odaítélését, amelyben a községeknek részesedésük van, ha a társaság tőkéjében való részesedés olyan, hogy nincs lehetőség a vállalkozás vezetésének közvetlen ellenőrzésére, és ebből következően meg kell-e állapítani, hogy – mint a jelen esetben is, amelyben a részesedés mértéke 0,97%-os – az »in house« gazdálkodás feltételei nem állnak fenn?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

9 Bevezetésként hangsúlyozni kell, hogy az alapeljárás elsősorban — ahogy a Bíróságnak az eljárási szabályzata 104. cikkének 5. §-a alapján megfogalmazott felvilágosítás-kérésére az előterjesztő bíróság által adott válaszból következik — egy

koncessziónak nevezett szolgáltatásra vonatkozik, amely nem tartozik sem a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1992. június 18-i 92/50/EGK tanácsi irányelv (HL L 209., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 194. o.), sem a vízügyi, energiaipari, szállítási és távközlési ágazatokban működő vállalkozások beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1993. június 14-i 93/38/EGK tanácsi irányelv (HL L 199., 84. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 322. o.) hatálya alá (lásd a C-324/98. sz., Telaustria és Telefonadress ügyben 2000. december 7-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-10745. o.] 56. pontját és a C-358/00. sz., Buchhändler-Vereinigung-ügyben 2002. május 30-án hozott végzés [EBHT 2002., I-4685. o.] 28. pontját).

10 A jelen ítélet tehát azon az előfeltételezésen alapul, hogy az alapeljárás koncesszió odaítélésére vonatkozik, amely előfeltételezés ellenőrzése a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

11 Miután ezt egyértelművé tette, a kérdést előterjesztő bíróság a kérdésével az EK 43., EK 49. és az EK 81. cikk értelmezését kéri.

Az EK 81. cikkről

12 Emlékeztetni kell, hogy az EK 81. cikk, amely a megfogalmazása szerint a „vállalkozások közötti" megállapodásokra vonatkozik, elvileg nem említi a koncessziós szerződéseket, amelyek egy hatósági jogkörében eljáró község és egy közszolgáltatással megbízott koncesszióba vevő között jönnek létre (lásd ebben az értelemben a 30/87. sz. Bodson-ügyben 1988. május 4-én hozott ítélet [EBHT 1988., 2479. o.] 18. pontját).

13 Ennélfogva, ahogy a finn kormány és a Bizottság helyesen megállapítja, az említett rendelkezés nem alkalmazható az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban leírt alapeljárásra.

14 Ebben a vonatkozásban tehát nem kell válaszolni a kérdésre.

Az EK 43. és az EK 49. cikkről

15 A kérdést előterjesztő bíróság a kérdésével lényegében arra kér választ, hogy az EK 43. és az EK 49. cikk megtiltják-e a gázellátás közszolgáltatás kezelésére vonatkozó koncesszió közvetlen, azaz ajánlati felhívás nélkül történő odaítélését egy község által egy többségében köztőkével rendelkező társaság részére, amelynek a tőkéjében ez a község 0,97%-os arányban részesedik.

16 Emlékeztetni kell, hogy ilyen koncesszió odaítéléséről egyik olyan irányelv sem rendelkezik, amelyekkel a közösségi jogalkotó a közbeszerzések területét szabályozta. Ilyen szabályozás hiányában az elsődleges jog, közelebbről a Szerződésben előírt alapszabadságok fényében kell a közösségi jog ilyen koncessziók odaítélésére vonatkozó következményeit megvizsgálni.

17 Ebben a tekintetben hangsúlyozni kell, hogy amennyiben az említett koncesszió a comune Cingia de' Bottitól különböző, más tagállamban székhellyel rendelkező társaságot is érdekelhet, a koncessziónak egy, ez utóbbi tagállamban székhellyel rendelkező vállalkozás számára való, minden átláthatóság nélküli odaítélése a másik tagállamban székhellyel rendelkező vállalkozás rovására megvalósuló eltérő bánásmódnak minősül (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Telaustria és Telefonadress ítélet 61. pontját).

18 Az átláthatóság teljes hiányában ugyanis ez utóbbi vállalkozásnak nincs valós esélye arra, hogy az említett koncesszió megszerzéséhez fűződő érdeklődését kinyilvánítsa.

19 Márpedig, hacsak objektív körülmények nem indokolják, az ilyen eltérő bánásmód, amely, mivel a más tagállamban székhellyel rendelkező valamennyi vállalkozást kizárja, elsősorban azok rovására érvényesül, tilos az EK 43. és az EK 49. cikk szerint, mivel állampolgárságon alapuló közvetett megkülönböztetésnek minősül (lásd ebben az értelemben többek között a C-111/91. sz., Bizottság kontra Luxemburg ügyben 1993. március 10-én hozott ítélet [EBHT 1993., I-817. o.] 17. pontját; a C-337/97. sz. Meeusen-ügyben 1999. június 8-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-3289. o.] 27. pontját, a C-294/97. sz., Eurowings Luftverkehr ügyben 1999. október 26-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-7447. o.] 33. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

20 Az alapügy esetében nem következik az iratokból, hogy különleges körülményekre tekintettel, mint például a rendkívül csekély gazdasági tét, ésszerűen feltételezhető volna, hogy egy a comune di Cingia de' Bottiétól eltérő tagállamban székhellyel rendelkező vállalkozás ne érdeklődjön a szóban forgó koncesszió iránt, és hogy az érintett alapszabadságokra gyakorolt hatásokat túlságosan esetlegesnek és túlságosan közvetettnek kellene tekinteni ahhoz, hogy azok esetleges megsértésére lehessen következtetni (lásd ebben az értelemben a C-69/88. sz. Krantz-ügyben 1990. március 7-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-583. o.] 11. pontját; a C-44/98. sz. BASF-ügyben 1999. szeptember 21-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-6269. o.] 16. pontját, valamint a 431/01. sz. Mertens-ügyben 2002. szeptember 12-én hozott végzés [EBHT 2002., I-7073. o.] 34. pontját).

21 E körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megvizsgálása, hogy a koncessziónak a comune di Cingia de' Botti által a Padania részére való odaítélése megfelel-e olyan átláthatósági követelményeknek, amelyek anélkül, hogy szükségképpen magukban foglalnák az ajánlati felhívás közzétételének kötelezettsé-

gét, többek között lehetővé teszik, hogy az Olasz Köztársaságtól eltérő tagállam területén székhellyel rendelkező vállalkozás a koncesszió odaítélése előtt hozzáférjen az említett koncesszióra vonatkozó megfelelő információkhoz oly módon, hogy ez a vállalkozás kinyilváníthassa — amennyiben igényli — az e koncesszió megszerzésére vonatkozó érdekét.

22 Amennyiben nem ez a helyzet, az említett vállalkozás rovására megvalósuló eltérő bánásmód fennállására kell következtetni.

23 Az ilyen eltérő bánásmód igazolására alkalmas objektív körülmények kapcsán hangsúlyozni kell, hogy az a tény, hogy a comune di Cingia de' Botti 0,97%-os részesedéssel rendelkezett a Padania tőkéjében, önmagában nem minősül ezen objektív körülmények egyikének.

24 Ugyanis feltételezve, hogy egy község számára egy közszolgáltatást irányító koncesszióba vevő feletti ellenőrzés egy olyan objektív körülménynek minősülhet, amely az esetleges eltérő bánásmódot igazolhatja, hangsúlyozni kell, hogy a 0,97%-os részesedési arány annyira csekély, hogy az egy ilyen ellenőrzést nem tesz lehetővé, ahogyan azt maga a kérdést feltevő bíróság is megállapítja.

25 A tárgyaláson az olasz kormány lényegében azt terjesztette elő, hogy Olaszország néhány nagyvárosával ellentétben a községek többségének nincsenek eszközeik arra, hogy saját maguk biztosítsák az olyan közszolgáltatásokat, mint például a területükön nyújtott gázellátás, ezért kénytelenek olyan struktúrákat igénybe venni, mint a Padania, amelynek tőkéjében több községnek van részesedése.

26 Ebből a szempontból meg kell állapítani, hogy egy olyan struktúrát, mint a Padania, nem lehet ugyanúgy kezelni, mint egy olyan struktúrát, amellyel egy község vagy egy város belülről irányít egy közszolgáltatást. Ugyanis, ahogy az iratokból következik, a Padania egy, a magántőke számára legalábbis részben nyitott társaság, ami megakadályozza, hogy az abban részt vevő községek „belső" irányítású struktúrájának lehessen tekinteni.

27 Semmilyen egyéb olyan objektív körülményt, amely igazolhatná az esetleges eltérő bánásmódot, nem hoztak a Bírósága tudomására.

28 E körülmények között úgy kell válaszolni a feltett kérdésre, hogy az EK 43. és az EK 49. cikk megtiltják, hogy olyan körülmények között, mint amilyenek az alapügyben fennállnak, egy község közvetlenül ítélje oda a gázellátás közszolgáltatás irányítására vonatkozó koncessziót egy többségében köztőkéből álló társaság részére, amelynek tőkéjében az említett községnek 0,97%-os részesedése van, ha ez az odaítélés nem felel meg olyan átláthatósági követelményeknek, amelyek anélkül, hogy szükségképpen magukban foglalnák az ajánlati felhívás közzétételének kötelezettségét, többek között lehetővé teszik, hogy a község tagállamától eltérő tagállam területén székhellyel rendelkező vállalkozás a koncesszió odaítélése előtt hozzáférjen az említett koncesszióra vonatkozó megfelelő információkhoz oly módon, hogy ez a vállalkozás kinyilváníthassa — amennyiben igényli — az e koncesszió megszerzésére vonatkozó érdekét.

A költségekről

29 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

Az EK 43. és az EK 49. cikk megtiltják, hogy olyan körülmények között, mint amilyenek az alapügyben fennállnak, egy község közvetlenül ítélje oda a gázellátási közszolgáltatás irányítására vonatkozó koncessziót egy többségében köztőkéből álló társaság részére, amelynek tőkéjében az említett községnek 0,97%-os részesedése van, ha ez az odaítélés nem felel meg olyan átláthatósági követelményeknek, amelyek anélkül, hogy szükségképpen magukban foglalnák az ajánlati felhívás közzétételének kötelezettségét, többek között lehetővé teszik, hogy a község tagállamától eltérő tagállam területén székhellyel rendelkező vállalkozás a koncesszió odaítélése előtt hozzáférjen az említett koncesszióra vonatkozó megfelelő információkhoz oly módon, hogy ez a vállalkozás kinyilváníthassa — amennyiben igényli — az e koncesszió megszerzésére vonatkozó érdekét.

Aláírások